Ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Lausunto
17.1.2019

Ympäristövaliokunnan asiantuntijakuuleminen 17.1.2019

HE 248/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Jätelain uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa toteutetun, tämän vuoden alussa voimaan tulleen jätelain muutoksen (445/2018) myötä kunnan vastuu yhdyskuntajätehuollossa koskee pääosin vain asumisessa syntyvää jätettä. Markkinapuutetilanteissa eli silloin kun riittävää yksityistä palvelun tarjontaa ei ole, kunnalla on edelleenkin toissijainen palveluvelvoite tarjota jätehuoltoa myös muille asiakkaille. Tämän ohella kuntien jäteyhtiöille sallitaan kuitenkin muista hankintayksiköistä poiketen oikeus myydä palveluja myös markkinoille 11 vuoden siirtymäajan siten, että ulosmyynti voi olla enintään 10 % jäteyhtiön liikevaihdosta. Vuodesta 2030 markkinoille myynti voi olla 5 % ilman euromääräistä lisärajoitetta.

Kuntien omistamien jätehuoltoyhtiöiden asema markkinoilla tulee säilymään jatkossakin vahvana. Kiertotalouden ja alan yksityisen liiketoiminnan kehittymisen kannalta on kuitenkin erityisen tärkeää, että kunnat eivät toissijaisen jätehuoltovastuun kautta rajoita markkinaehtoisen toiminnan syntymistä ja kehittymistä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että voidaan uskottavasti ja luotettavasti selvittää, onko kyseessä sellainen markkinapuute, joka oikeuttaa ja myös velvoittaa kunnan tarjoamaan jätehuolto-palvelua muille kuin kuntalaisille tai kunnan omille toimijoille.

Ministeriö pitää jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustan eli markkinapaikan luomista välttämättömänä ja tervetulleena keinona edistää uutta ja innovatiiviseen liiketoimintaan perustuvaa kiertotaloutta. Markkinapaikka tarjoaa hyvän työkalun edistää jätemarkkinoiden kilpailuneutraliteettia teknisesti yksinkertaisella tavalla. Samalla markkinapaikka tarjoaa aiempaa tarkempaa ja luotettavampaa tietoa jätevirtojen määrästä ja laadusta. Vaikka markkinapaikkaa on tarkoitus käyttää monipuolisesti alan kehittämiseen, niin tärkeintä on varmistaa heti järjestelmän alkuvaiheessa luotettava tapa, jolla jätelain mukainen toissijainen vastuu voidaan selvittää. Järjestelmää tulisi tämän jälkeen kehittää edelleen niin, että se tarjoaa luotettavaa tietoa myös kuntien jätelaitoksiin tulevasta muusta jätevirrasta.

Motiva Oy:lle asetettaisiin velvoite ylläpitää ja kehittää jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustaa. Tämä on tarkoituksenmukaista, mutta ministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että Motiva Oy:n markkinapaikan ylläpitämiseksi annettavasta julkisesta palvelutehtävästä maksettavan korvauksen määräytyminen on mitoitettava siten, ettei sen osalta synny vaaraa valtiontukisääntöjen vastaisesta menettelystä.

Elise Pekkala
Hallitusneuvos